

Briselē, 27.7.2017.
COM(2017) 401 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS PADOMEI UN EIROPAS PARLAMENTAM

ČETRPADSMITĀIS ZIŅOJUMS

**PĀRSKATS PAR TREŠO VALSTU ĪSTENOTAJIEM TIRDZNIECĪBAS
AIZSARDZĪBAS PASĀKUMIEM
PRET EIROPAS SAVIENĪBU PAR 2016. GADU**

{SWD(2017) 277 final}

1. IEVADS

Tirdzniecības aizsardzības instrumenti (TAI) sastāv no trim svarīgiem rīkiem — antidempinga, antisubsidēšanas un aizsardzības pasākumiem —, kas šā mērķa sasniegšanai īpaši izstrādāti Pasaules Tirdzniecības organizācijas (PTO) sistēmā.

Antidempinga (AD) un antisubsidēšanas (AS) ¹ pasākumu nolūks ir veikt pretdarbību būtiskam kaitējumam (vai tā rašanās draudiem), ko iekšzemes ražošanas nozarei rada preču imports par dempinga cenām un/vai subsidēts imports, savukārt aizsardzības pasākumi (AP) sniedz iekšzemes ražošanas nozarei pagaidu atbalstu neparedzēta un būtiska importa pieauguma gadījumā. Aizsardzības pasākumus piemēro importam no visām valstīm nešķirojot (*erga omnes*), bet antidempinga un antisubsidēšanas pasākumus piemēro konkrētām valstīm un pat konkrētiem uzņēmumiem.

Katra PTO locekle ir tiesīga izmantot TAI, lai neitralizētu netaisnīgu tirdzniecības praksi. Tomēr tas jādara, pilnībā ievērojot PTO noteikumus, jo TAI neatbilstoša izmantošana noved pie nelikumīgiem un nepamatotiem protekcionisma pasākumiem, kas negatīvi ietekmē globālo tirdzniecību un ekonomikas attīstību. ES pati regulāri izmanto TAI (izņemot aizsardzības pasākumus), taču dara to mēreni un līdzsvaroti. Būtībā ES standarti ir vēl stingrāki nekā PTO noteikumi un paredz vēl papildu nosacījumus, kas jāievēro pirms jebkādu pasākumu noteikšanas. Šie tā dēvētie “PTO+ elementi” paredz, piemēram, pienākumu veikt Savienības interešu novērtējumu pirms jebkādu pasākumu noteikšanas, lai novērtētu attiecīgo pasākumu noteikšanas/nenoteikšanas ietekmi uz Eiropas ekonomiku.

Kopš 2010. gada ir vērojams, ka trešās valstis aizvien vairāk izmanto TAI pret ES eksportu. Pašreizējos ekonomikas attīstības palēninājuma un stagnējoša pieprasījuma apstākļos, kas dažās nozarēs ir īpaši izteikti, ES ražošanas nozares dabiski meklē citus noieta tirgus saviem ražojumiem, tostarp eksporta tirgus. Tādēļ ir svarīgi, lai šīs eksporta iespējas netiktu ierobežotas ar nepamatotiem tirdzniecības aizsardzības pasākumiem, kas nepamatoti ierobežo piekļuvi tirgum.

Vienlaikus ES gaida, ka arī tās tirdzniecības partneri, izmantojot šādus instrumentus, ievēros piemērojamos PTO standartus, turklāt Savienība pastāvīgi ir veicinājusi paraugpraksi, proti, katru gadu Komisija rīko visaptverošu nedēļu ilgu semināru trešo valstu izmeklēšanas iestāžu amatpersonām par jautājumiem, kas saistīti ar TAI. 2016. gada novembrī notikušajās mācībās piedalījās 20 amatpersonas no 6 valstīm (Ēģiptes, Japānas, Taizemes, Tunisijas, Turcijas un Vjetnamas) un PTO sekretariāta. Pagājušajā gadā notika arī divpusējas sanāksmes, lai dalītos ar ES paraugpraksi ar TAI jomas amatpersonām attiecīgi no Indonēzijas, Taizemes, Ķīnas un Korejas, kā arī tika uzturēti neformālāki kontakti ar citiem tirdzniecības partneriem.

Ikreiz, kad trešā valsts sāk tirdzniecības aizsardzības izmeklēšanu pret ES eksportu, Komisijas pienākums ir aktīvi iesaistīties, ja nepieciešams, lai novērstu procesā konstatētās sistēmiskās problēmas un nodrošinātu atbilstību PTO noteikumiem. Šāda iesaistīšanās izpaužas, piemēram, iesniedzot trešo valstu izmeklēšanas iestādēm rakstveida iesniegumus, kā arī regulāri piedaloties uzklaušanās sēdēs, lai nodrošinātu ES eksportētāju tiesību un interešu

¹ PTO sistēmā antisubsidēšanas (AS) pasākumus dēvē par kompensācijas maksājumiem (KM).

ievērošanu. Tāpat Komisija iesaistās, pamatojoties uz tās divpusējiem nolīgumiem, kā arī daudzpusējo attiecību kontekstā.

Šajā ziņojumā ir aprakstītas vispārējās tendences trešo valstu īstenotajās tirdzniecības aizsardzības darbībās, kas negatīvi ietekmē vai varētu ietekmēt ES eksportu, galvenās apzinātās problēmas un 2016. gadā sasniegtie rezultāti. Ziņojumā ir arī sniegts pārskats par Komisijas paveikto saistībā ar trešo valstu pārraudzību, kā arī sīka katras atsevišķās valsts analīze, bet pielikumā ir pievienoti izsmeļoši skaitliskie rādītāji.

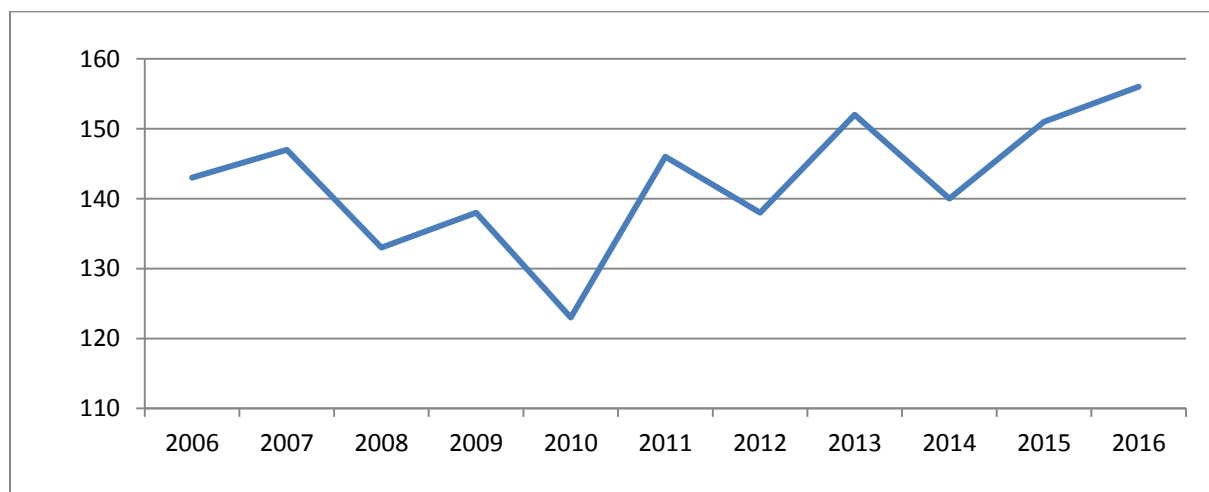
2. VISPĀRĒJĀS TENDENCES

2.1. 2016. gada beigās spēkā esošie pasākumi

Līdzīgi kā 2015. gadā, arī 2016. gadā trešo valstu īstenotās tirdzniecības aizsardzības darbības pret ES ražošanas nozari joprojām bija intensīvas.

2016. gada beigās bija spēkā 156 pret ES eksportu vērsti TAI pasākumi, kas ir palielinājums, salīdzinot ar 2015. gada beigās spēkā esošo 151 pasākumu. Diagrammā redzams, ka kopš 2010. gada to spēkā esošo pasākumu skaits, kuri vērsti pret ES eksportu, ir uzskatāmi palielinājies, un darbības TAI jomā joprojām ir samērā nozīmīgas.

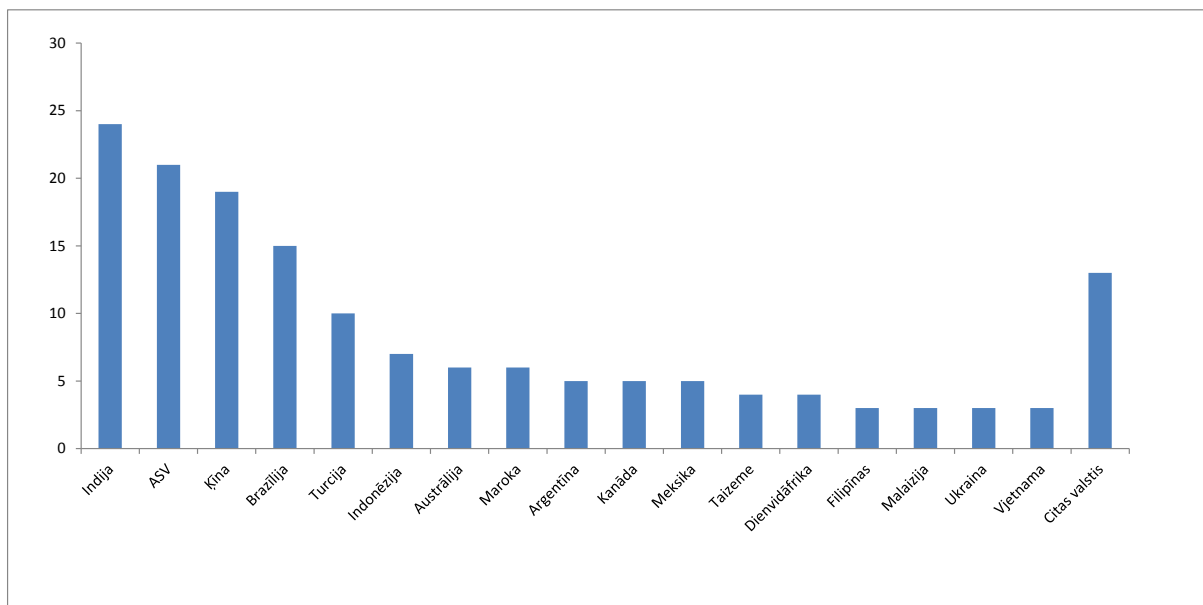
Kopējais 2016. gada beigās spēkā esošo pasākumu skaits

Avots: PTO un ES statistikas rādītāji

Kā redzams nākamajā diagrammā, **Indija** joprojām visaktīvāk izmanto TAI pret ES, ko apliecina pavisam 24 pasākumi, kas bija spēkā 2016. gada beigās (19 AD un 5 AP), — salīdzinājumā ar 2015. gadu (19) to ir par 5 pasākumiem vairāk. Tai seko **Amerikas Savienotās Valstis** ar 21 spēkā esošu pasākumu, no kuriem 19 ir AD (par trim vairāk nekā 2015. gadā), bet 2 ir AS pasākumi. **Ķīnas** noteikto pasākumu skaits palicis nemainīgs, proti, tā bija noteikusi 19 pasākumus (17 AD un 2 AS), un līdzīgi arī **Brazīlija** noteikusi 15 pasākumus (visi AD).

2016. gada beigās spēkā esošo pasākumu skaits pa valstīm

Avots: PTO un ES statistika

Pēc instrumentu veida no 156 spēkā esošajiem pasākumiem ²116 ir AD, 5 ir AS un 35 ir AP (atgādinām, ka aizsardzības pasākumi nav vērsti pret konkrētām valstīm, tādēļ nevar uzskatīt, ka tie visi kaitētu ES eksportam).

Apskatot sīkāk aizsardzības pasākumus, nozīmīgākie šo pasākumu izmantotāji 2016. gadā bija Indonēzija (7), kurā bija spēkā vislielākais skaits pasākumu, tai seko Indija (5) un vēl četras Āzijas valstis: Filipīnas, Malaizija, Taizeme un Vjetnama (3 katras).

2.2. 2016. gadā sāktās jaunās izmeklēšanas

Runājot par jaunām izmeklēšanām, 2016. gadā bija vērojams būtisks samazinājums: visas trešās valstis kopā sākušas pavisam 30 jaunas lietas pret ES, kas ir par 7 lietām mazāk nekā 2015. gadā. Tas skaidrojams galvenokārt ar **jaunu AP izmeklēšanu skaita samazināšanās tendenci**, kuru skaits samazinājās no 18 lietām 2015. gadā līdz 12 lietām 2016. gadā (-6). AD un AS izmeklēšanu skaits, salīdzinot ar 2015. gadu, saglabājās samērā stabils, proti, 18 jaunas AD lietas un neviena jauna AS lieta.

Vērts norādīt, ka salīdzinājumā ar citām valstīm **Indija** ir sākusi vislielāko skaitu jaunu izmeklēšanu (5, no tām 4 ir AD), tādējādi pavēršot pretējā virzienā 2015. gada samazināšanās tendenci, kad netika sākta neviena AD lieta.

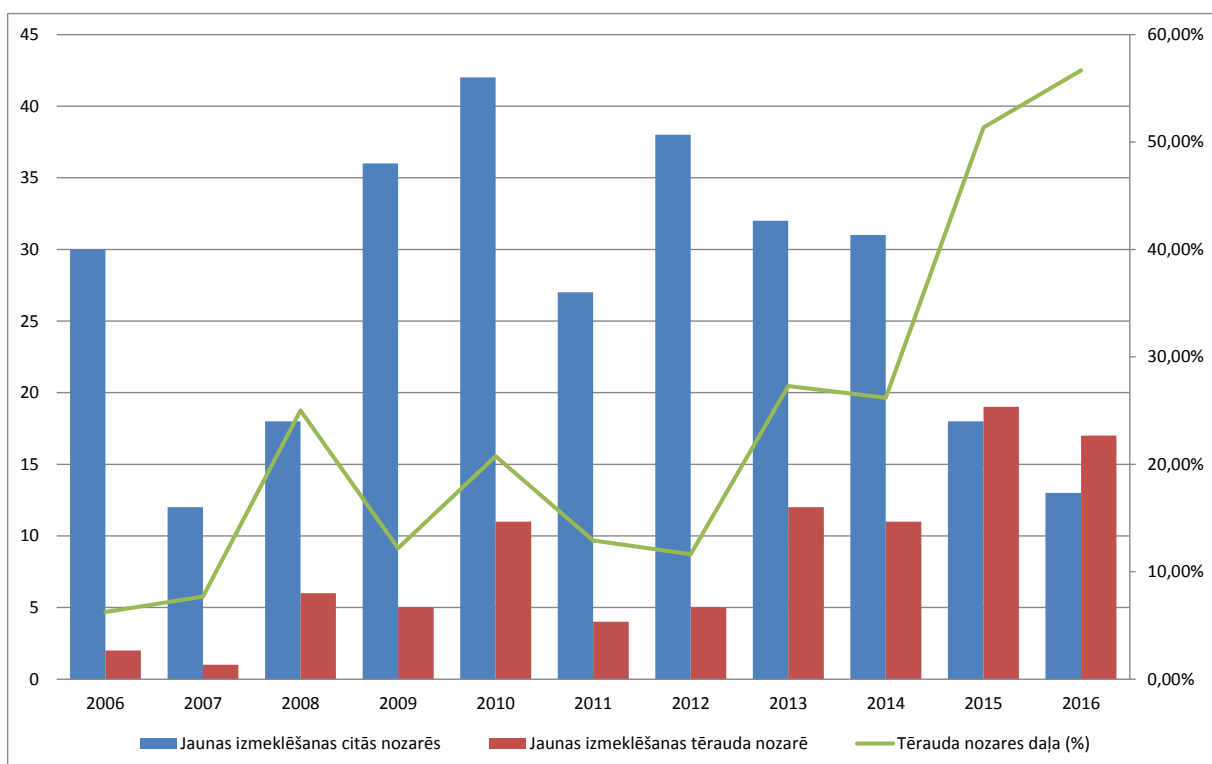
Runājot par nozarēm, arī 2016. gadā turpinājās trešo valstu pret ES sāktu jauno **tērauda lietu** pieauguma tendence, kas sākās 2015. gadā. Nākamajā diagrammā redzams, ka jauno tērauda eksporta izmeklēšanu skaits pārsniedz izmeklēšanu skaitu visās pārējās nozarēs. Faktiski 2016. gadā no 30 jaunajām izmeklēšanām 17 izmeklēšanas pret ES bija saistītas ar tērauda ražojumiem. Kopš 2015. gada pret tērauda ražošanas nozari visā pasaulē bieži tiek sāktas tirdzniecības aizsardzības izmeklēšanas un noteikti pasākumi. Tā galvenais iemesls ir Ķīnas

² Sīkāka informācija par trešo valstu īstenotajiem pasākumiem pret ES, ir pieejama Tirdzniecības ģenerāldirektorāta tīmekļa vietnē: <http://trade.ec.europa.eu/actions-against-eu-exporters/cases/index.cfm>.

ražošanas jaudas pārpalikums un pārprodukcija, kā rezultātā ļoti liels daudzums šīs nozares ražojumu tiek eksportēti par dempinga cenām. Lai gan Eiropas Savienības tērauda ražošanā nav jaudas pārpalikuma, arī attiecībā uz ES ražošanas nozari trešās valstis bieži nosaka tirdzniecības pasākumus pret tērauda importu. Tas īpaši attiecas uz aizsardzības pasākumiem, kas tiek piemēroti neatkarīgi no izstrādājumu izcelsmes valsts. Tomēr dažreiz trešās valstis to AD izmeklēšanu tvērumā, kas citādi pārsvarā vērstas pret tērauda ražojumiem par dempinga cenām no Āzijas, iekļauj arī ES ražošanas nozari.

Arī ES pati ir sākusi vairākas lietas un noteikusi pasākumus attiecībā uz tērauda ražojumu importu. Lai cieši sekotu norisēm nozarē, ES ir ieviesusi tērauda nozares uzraudzības mehānismu: tas paredz pastāvīgi novērot importa tendences, kas draud radīt kaitējumu ES tērauda ražotājiem.

Pret ES tērauda ražošanas un citām nozarēm sāktās jaunās izmeklēšanas

Avots: PTO un ES statistika

2.3. 2016. gadā noteiktie pasākumi

2016. gadā trešās valstis noteica pavisam 30 jaunus pasākumus pret ES eksportu. Tas ir **ievērojams samazinājums**, salīdzinot ar 2015. gadu (37), it īpaši tad, ja runa ir par **aizsardzības pasākumiem**, kuru skaits samazinājies no 15 uz 10. Šajā sakarā ir svarīgi atgādināt, ka Eiropas Komisija ļoti aktīvi strādā, lai veicinātu to, ka tirdzniecības partneri taisnīgi izmantotu TAI, jo it īpaši AP.

Noteikto AD un AS pasākumu statistikas skaitliskie rādītāji liecina, ka vērojama vispārēja stabilizācijas tendence. Salīdzinot ar 2015. gadu (21), pagājušajā gadā kopējais noteikto AD pasākumu skaits nedaudz samazinājās (19), tomēr atsevišķas valstis ir noteikušas vairāk pasākumu nekā 2015. gadā, proti, ASV un Indija ir noteikušas attiecīgi 5 un 3 AD pasākumus,

savukārt 2015. gadā šīs valstis katra noteica tikai vienu. Turpretī Brazīlijā vērojama pretēja tendence: tā ir noteikusi AD pasākumus tikai 1 lietā, lai gan 2015. gadā tā bija noteikusi pasākumus 8 lietās. ASV pagājušajā gadā bija noteikušas tikai vienu AS pasākumu — tikpat, cik 2015. gadā.

3. ATKĀRTOTĀS PROBLĒMAS

3.1. Pretapiešanas pasākumi³

2016. gadā joprojām bija liels to lietu skaits, ko trešās valstis ir sākušas pret ES saistībā ar aizdomām par pasākumu apiešanu. Tāpat kā 2015. gadā, arī pērn tika sāktas pavisam 5 ar apiešanu saistītas lietas: Turcijā spēkā bija 3 pasākumi (2 attiecās uz audumiem no Bulgārijas un Polijas un 1 pasākums attiecās uz saplāksni no Bulgārijas — šis pasākums tika noteikts oktobrī), tika sākta 1 jauna izmeklēšana (attiecībā uz virām no Grieķijas, Spānijas un Itālijas), un vēl vienu izmeklēšanu sāka Argentīna (attiecībā uz krītpapīru no Somijas).

Apiešana nozīmē nelikumīgu praksi, piemēram, pārkraušanu, nepareizas izcelsmes valsts norādīšanu, ražojumu pārveidošanu vai montāžu, ko veic, lai izvairītos no piemērojamiem AD vai AS maksājumiem. Kad tiek konstatēta apiešana, spēkā esošos AD vai AS pasākumus var paplašināt, attiecinot tos uz trešo valsti, uz kuru šie pasākumi sākotnēji nebija attiecināti (bet nereti tā atrodas ģeogrāfiski tuvu valstij, uz kuru tie bija attiecināti), kurā notikusi apiešana, vai arī uz nedaudz pārveidotiem ražojumiem. Tā kā PTO nolīgumos attiecībā uz apiešanu patlaban nav vienotu noteikumu un ņemot vērā to, ka pretapiešanas pasākumu piemērošana var būt problemātiska, ja tā skart īstos ražotājus, šī joma ir uzskatāma par sensitīvu, un Komisija rūpīgi seko norisēm tajā.

3.2. Tiesības uz aizstāvību

Visu TAI izmeklēšanu svarīga sastāvdaļa ir attiecīgo personu tiesības uz aizstāvību. Izmeklēšanas iestāžu pienākums ir nodrošināt, lai pusēm būtu iespēja iepazīties ar jēgpilniem nekonfidenciāliem lietas materiāliem. Šādos materiālos neiekļauj komercnoslēpums, bet gan atlasītu informācija indeksu vai diapazonu veidā, lai visas personas varētu gūt pilnīgu priekšstatu par situāciju. Diemžēl daudzās izmeklēšanās (it īpaši tajās, kur ir daži vai tikai viens sūdzības iesniedzējs) šajos nekonfidenciālajos lietas materiālos ir sniegta minimāla informācija vai arī informācijas nav nemaz. Šāds jēgpilnas informācijas trūkums liedz attiecīgajām personām iespēju saprast lietas apstākļus un sevi aizstāvēt. Šādās lietās Komisija sistemātiski iejaucas, uzstājot uz procedūru lielāku pārredzamību.

3.3. Kaitējums un cēloņsakarība

Ar pasākumu noteikšanu izmeklēšanai būtu jānoslēdzas tikai tad, ja ir stingri ievēroti atbilstošie PTO nosacījumi — diemžēl ne vienmēr tas tā ir. Proti, Komisijai nereti ir nācies saskarties ar nepietiekami sagatavotu analīzi, kurā norādītā skaidrā cēloņsakarība starp iespējamo preču importu par dempinga cenām un iekšzemes ražošanas nozarei nodarīto kaitējumu ir stipri apšaubāma. Ja nav iespējams konstatēt saikni starp abiem minētajiem elementiem pat, ja ir konstatēts kaitējums, saskaņā ar PTO noteikumiem nav pietiekama pamata pasākumu noteikšanai. Ir svarīgi atgādināt, ka var būt daudz iemeslu, kāpēc iekšzemes

³ Pretapiešanas izmeklēšanu skaits nav iekļauts 2. zemspītras piezīmē minētajā tīmekļa vietnē, savukārt pievienotie statistikas dati ir iekļauti pie antidempinga lietām.

ražošanas nozarei ir nodarīts kaitējums: cita starpā neefektīva jaudas izmantošana, iekšzemes pieprasījuma samazināšanās vai izejvielu un energoresursu cenu palielināšanās. Kaitējums, kas nodarīts šādu citu faktoru dēļ, nav attiecināms uz importu par dempinga cenām, un tas attiecīgi var izjaukt cēloņsakarību. Komisija trešo valstu veiktajās izmeklēšanās veltī īpašu uzmanību kaitējuma un cēloņsakarības analīzei, jo bez cēloņsakarības jebkurš pasākums pārsniedz to, kas nepieciešams, lai novērstu kaitējumu, kas nodarīts, importējot preces par dempinga cenām / subsidētas preces, un tas var viegli pārvērsties protekcionismā.

3.4. Aizsardzības pasākumu apšaubāma izmantošana

Kā jau skaidrots iepriekš, aizsardzības pasākums ir tirdzniecību visvairāk ierobežojošais instruments, jo to piemēro visām importētajām precēm neatkarīgi no izcelsmes valsts. Tieši šā iemesla dēļ to vajadzētu izmantot tikai izņēmuma gadījumos, lai īslaicīgi aizsargātu iekšzemes ražošanas nozari no pēkšņa un strauja importa apjoma pieauguma. Kaut arī 2016. gadā AP izmantošana sāka mazināties, Komisija turpina sistemātiski iesaistīties gandrīz visās izmeklēšanās, jo izskatās, ka daudzās no tām netiek ievēroti PTO aizsardzības pasākumu nolīgumā paredzētie stingrie noteikumi. Daudzas ar aizsardzības pasākumiem saistītās izmeklēšanas attiecas uz importu, kura izcelsme faktiski ir vienā valstī, tādējādi piemērotāki būtu AD vai AS instrumenti, kas ļautu precīzāk reaģēt uz šo problēmu, vienlaikus pārmērīgi neierobežojot piekļuvi tirgum. Viens šāds īpašs gadījums bija 2016. gadā Dienvidaustrumāzijā, kur AP izmeklēšanas bija vērstas uz to, lai pasargātu iekšzemes tērauda tirgus no pieaugošā tērauda ražojumu importa pārsvarā no Ķīnas.

4. GALVENIE SASNIEGUMI

Ķīna : AD pasākumu atcelšana pēc PTO Apelācijas institūcijas ziņojuma

Ķīna 2016. gada 22. augustā izbeidza AD pasākumus pret konkrētām ES un Japānas izcelsmes **augstas stiprības nerūsējošā tērauda bezšuvju caurulēm**. Ar šo lēmumu tika izpildīts PTO Apelācijas institūcijas 2015. gada oktobra ziņojums, kurā bija secināts, ka Ķīnas 2012. gadā noteiktie AD pasākumi neatbilst PTO noteikumiem (skatīt arī 5. punktu). Šī lieta ir piemērs tam, kā Ķīna nepamatoti noteikusi TAI pasākumus, kuru pamatā ir vēlme atriebties un kuri neatbilst PTO noteikumiem. Lieta tika sākta drīz pēc tam, kad ES bija sākusi izmeklēšanu pret Ķīnas izcelsmes tērauda importu. PTO Apelācijas institūcija konstatēja konkrēti to, ka Ķīnas Tirdzniecības ministrija nebija veikusi segmentu analīzi par ietekmi, ko Ķīnas iekšzemes ražošanas nozarei rada par dempinga cenām importētās preces, tādējādi nenodrošinot to, ka citu iemeslu radītais kaitējums netiek saistīts ar importu par dempinga cenām; tāpat Apelācijas institūcija konstatēja, ka iesaistītajām personām netika dota iespēja pienācīgi izmantot tiesības uz aizstāvību.

Austrālija: maksājumu samazinājums pārstrādātu tomātu ražotājiem eksportētājiem

Austrālijas iestādes 2013. gadā sāka AD izmeklēšanu attiecībā uz **pārstrādātu tomātu izstrādājumiem** no Itālijas (šie ražojumi no ES uz Austrāliju tiek eksportēti 48 miljonu euro vērtībā). Pēc vairākkārtējas iesaistīšanās izmeklēšana attiecībā uz diviem galvenajiem eksportētājiem, kuru eksports veido aptuveni 45 % no ES eksporta, tika izbeigta, jo nebija pierādījumu par dempingu. Maksājumi, kas tika noteikti pārējiem eksportētājiem, kuri sadarbojās, bija samērā zemi (vidēji 4 %).

Austrālija 2015. gadā sāka jaunu AD izmeklēšanu attiecībā uz diviem ražotājiem eksportētājiem, pret kuriem iepriekšējā izmeklēšana tika izbeigta. Neskatoties uz vairākkārtēju tehniska un politiska rakstura iesaistīšanos dažādos līmeņos, Austrālijas iestādes 2016. gada sākumā noteica pasākumus no 4,5 % līdz 8,4 % apmērā. Šo pasākumu pamatā bija metodika, kuras piemērošana rada nopietnas sistēmiskas bažas, jo tādējādi AD izmeklēšanas kontekstā netieši tika apšaubīti ES “zaļās kastes” maksājumi lauksaimniecības nozarē (kuri ir atļauti saskaņā ar PTO noteikumiem). 2016. gada aprīlī pēc Itālijas uzņēmumu un iestāžu lūguma Austrālijas Antidempinga lietu izvērtēšanas komisija sāka minēto pasākumu pārskatīšanu. Komisija sadarbībā ar ražošanas nozari nekavējoties iejaucās procedūrā, pierādot, ka ES “zaļās kastes” maksājumi nav ietekmējuši abu eksportētāju iegādāto neapstrādāto tomātu cenas. Rezultātā izmaksas nebūtu vajadzējis pielāgot, kas bija novedis pie mākslīgi augstas dempinga starpības. Šis arguments guva virsroku, un Austrālijas iestādes 2017. gada 5. janvārī samazināja abiem ražotājiem eksportētājiem piemērotā maksājuma likmi (līdz 0 % vienam eksportētājam un līdz 4,6 % otram), atzīstot, ka izmaksu pielāgošanas metode nav bijusi atbilstoša.

Vienlaikus 2016. gada maijā Austrālijas iestādes sāka starpposma pārskatīšanu, kas attiecās uz pārējiem ražotājiem eksportētājiem, kuriem jau bija noteikti pasākumi, lai piemērotu izmaksu pielāgošanas metodi, ko iestādes bija sākotnēji piemērojušas abiem Itālijas uzņēmumiem, lai arī pārējiem ražotājiem eksportētājiem dempinga starpība būtu lielāka. Tomēr 2017. gada janvārī pēc abu Itālijas eksportētāju iesniegtā metodes pārskata (kuras apraksts jau sniegts) Austrālijas AD komiteja izskatīja pārskatā izdarītos secinājumus un nolēma vairs neizmantojot izmaksu pielāgošanas metodiku un samazināt maksājumu likmes visiem attiecīgajiem eksportētājiem.

Brazīlija: AD izmeklēšanas attiecībā uz rentgena iekārtām izbeigšana bez pasākumu noteikšanas

Brazīlija 2017. gada februārī izbeidza AD izmeklēšanu pret **zobārstniecības rentgena iekārtu** importu no Vācijas (šā ražojuma eksporta vērtība no ES uz Brazīliju ir aptuveni 5 miljoni euro). Ņemot vērā Komisijas un ražošanas nozares iesniegtos argumentus (Komisija iesaistījās trīs reizes, norādot uz nopietnām neatbilstībām apjoma un cenas ietekmes, kaitējuma un cēloņsakarības analīzē), Brazīlijas Tirdzniecības aizsardzības līdzekļu departaments mainīja sākotnējo lēmumu un secināja, ka imports, uz kuru attiecās izmeklēšana, nav radījis kaitējumu iekšzemes ražošanas nozarei.

Turcija: mazāk stingri aizsardzības pasākumi

Turcija bija noteikusi aizsardzības pasākumus importētām **tapetēm**, tostarp ES izcelsmes tapetēm (ražojuma eksporta vērtība no ES uz Turciju ir aptuveni 13 miljoni euro). Komisija iesaistījās vairākos līmeņos, tostarp PTO aizsardzības pasākumu komitejas sanāsmē Ženēvā. Pēc ilgstošiem kontaktiem Turcijas iestādes 2017. gada aprīlī beidzot piekrita noteikt tarifu kvotu, kuru sāktu piemērot no 2016. gada augusta, būtiski samazinot negatīvo ekonomisko ietekmi uz ES eksportētājiem.

Maroka: mazāk stingrs aizsardzības pasākums

Komisija jau no paša sākuma iesaistījās Marokas sāktajā aizsardzības pasākumu lietā, kas attiecās uz **papīru ruļļos un rīsēs** (ražojuma eksporta vērtība no ES uz Maroku ir aptuveni 20 miljoni euro). Tika konstatēts, ka kaitējuma un cēloņsakarības analīze ir nepilnīga un vienīgajam iekšzemes ražotājam ir problēmas ar kvalitāti, pieejamo daudzumu un piegādes laiku. Pēc tam tika ierosināts samazināt *ad valorem* maksājumu, taču, pateicoties Komisijas un ražošanas nozares kopīgām pūlēm un vairākkārtējai iesaistei, iestādes ES eksportētājiem noteica mazāk ierobežojošu tarifu kvotu.

Tunisija: pasākumu nenoteikšana trijās AP izmeklēšanās

Tunisija pēdējos gados bija sākusi šādas trīs aizsardzības pasākumu (AP) izmeklēšanas: 2014. gadā attiecībā uz **stikla pudelēm un šķiedru plātnēm** un 2015. gadā attiecībā uz **keramikas flīzēm** (šo triju ražojumu eksporta vērtība no ES uz Tunisiju ir aptuveni 70 miljoni euro). Komisija stingri iesaistījās šajās lietās, jo visas trīs lietas bija sāktas, balstoties uz ļoti vājiem argumentiem. Proti, iekšzemes ražošanas nozarei nebija nodarīts nopietns kaitējums: sarežģījumus radīja citi apstākļi, piemēram, izejvielu un enerģijas cenu pieaugums. Pateicoties Komisijas vairākkārtējai iesaistei sadarbībā ar ražošanas nozari, līdz šim ir izdevies panākt, ka pasākumi netiek noteikti. Komisija turpina izdarīt spiedienu, lai minētās izmeklēšanas tiktu izbeigtas arī oficiāli.

Ēģipte: AP izmeklēšanas izbeigšana bez pasākumu noteikšanas

2015. gada decembrī tika sākta aizsardzības pasākumu izmeklēšana attiecībā uz polietilēna tereftalāta (**PET**) importu. Komisija vairākkārt iesaistījās šajā lietā, lai norādītu uz būtiskām nepilnībām. Proti, ražošanas nozare bija darbības sākuma posmā un, kad sākās ražošana, imports nevis palielinājās, bet tieši otrādi — samazinājās. Turklāt lielākā daļa rādītāju liecināja par pozitīvu tendenci, it īpaši attiecībā uz tirgus daļu (gada laikā kopš ražošanas sākšanas ražotāji bija ieguvuši 60 % lielu tirgus daļu), un grūtības, ar ko saskārās sūdzības iesniedzējs, bija saistītas ar ražošanas sākšanu, nevis importa apjoma pieaugumu. 2016. augustā izmeklēšana tika izbeigta bez pasākumu noteikšanas.

Turcija: divu AP izmeklēšanu izbeigšana bez pasākumu noteikšanas

Divās aizsardzības pasākumu lietās attiecībā uz **karsti velmētām tērauda loksnēm un mobilajiem tālruņiem** Turcijas iestādes pēc vairākkārtējas Komisijas iesaistīšanās sadarbībā ar ražošanas nozari beigās atzina, ka sūdzībām nav pamata. Attiecīgi abas izmeklēšanas tika izbeigtas bez maksājumu noteikšanas.

Dienvidāfrika: mazāk stingri aizsardzības pasākumi pret saldētu vistas gaļu

Dienvidāfrika 2016. gada decembrī **saldētas vistas gaļas** importam noteica pagaidu AP maksājumus 13,9 % (*ad valorem*) apmērā (šā ražojuma eksporta vērtība no ES uz Dienvidāfriku ir aptuveni 200 miljoni euro). Minētajam ražojumam bija noteikti AD pasākumi jau kopš 2015. gada. Pēc Komisijas vairākkārtējas iesaistīšanās pagaidu maksājums tika noteikts ievērojami zemāks, nekā sākotnēji bija ierosinājis sūdzības iesniedzējs. Tomēr lieta joprojām turpinās, un šā ziņojuma sagatavošanas laikā abi maksājumi joprojām tiek piemēroti summāri.

Jaunzēlande: AD pasākumu izbeigšana pret konservētiem bumbieriem no Spānijas

Jaunzēlande 2016. gadā sāka 2011. gadā **konservēto bumbieru** importam no Spānijas noteikto AD pasākumu termiņbeigu pārskatīšanu. Tomēr atkal pēc Komisijas vairākkārtējas iesaistīšanās Jaunzēlandes iestādes 2017. gada martā secināja, ka maksājumi vairs nav nepieciešami, tādējādi tie tika izbeigti.

5. DARBS AR PTO

Komisija aktīvi strādā PTO līmenī, lai aizstāvētu ES intereses konkrētās lietās, kā arī lai nodrošinātu PTO regulējuma pilnīgu ievērošanu. Ja Komisija uzskata, ka citu organizācijas dalībvalstu noteiktie TAI pasākumi pārkāpj PTO noteikumus, tā var tos apstrīdēt un lūgt izveidot atbilstošu komisiju.

Pie šādiem gadījumiem jāmin *Krievijas noteiktie AD pasākumi pret vieglo komerciālo transportlīdzekļu importu (DS479)*, ar ko sakarā 2017. gada janvārī tika publiskots PTO komisijas ziņojums (lieta tika minēta pagājušā gada ziņojumā). Atbalstot visas ES iesniegtās procesuālās prasības un atzīstot vairākas nepilnības Krievijas sagatavotajā analīzē, it īpaši to, ka analīzē nebija ņemts vērā iekšzemes vieglo komerciālo transportlīdzekļu ražošanas nozares milzīgais jaudas pārpalikums, šī komisija paziņoja, ka Krievijas noteiktie maksājumi pārkāpj PTO noteikumus. Tomēr 2017. gada februārī Krievijas Federācija pārsūdzēja komisijas ziņojumu Eirāzijas Ekonomikas savienības vārdā ⁴.

Attiecībā uz vēl vienu pērnā gada ziņojumā minēto lietu, proti, *Ķīnas noteiktajiem AD pasākumi pret konkrētu tērauda cauruļu veidu importu (DS460)*, pēc tam, kad PTO Apelācijas institūcija 2015. gada oktobrī bija pieņēmusi lēmumu, Ķīna 2016. gada 22. augustā izpildīja PTO Strīdu izšķiršanas padomes ieteikumu un izbeidza minētos pasākumus.

PTO procedūrās, kur iesaistītas citas trešās valstis, kas ir PTO locekles, Komisija iesaistās arī kā trešā puse, lai risinātu un pārraudzītu sistēmiska rakstura problēmas un aizstāvētu augstāku standartu ieviešanu tirdzniecības aizsardzības izmeklēšanās visā pasaulē.

2016. gadā Komisija cita starpā iesaistījās divās PTO strīdu lietās (*DS464: ASV — AD un AS pasākumi pret lielizmēra veļasmašīnām no Korejas*, un *DS471: ASV — Dažas metodes un to piemērošana AD procesos, kuros iesaistīta Ķīna*), kurās tika apstrīdēta metodika, kuru izmanto, lai konstatētu mērķtiecīgu dempingu, un ASV “nulle likmes” piemērošana AD izmeklēšanās. Apelācijas institūcijas izdotie ziņojumi abās lietās ir īpaši nozīmīgi Eiropas Savienībai, jo šo metodiku, ar kuru tiek mākslīgi palielināta dempinga starpība, ASV izmanto arī lietās pret importu no ES.

Visbeidzot, Komisija regulāri piedalās arī atbilstošo PTO komiteju sanāksmēs Ženēvā. Atbilstoši PTO pusgada un mēneša ziņošanas kārtībai antidempinga un antisubsidēšanas komiteju sanāksmēs tiek apspriestas un izvērtētas citu PTO locekļu veiktās individuālās darbības. Komisija sistemātiski iesaistās un aktualizē konkrētus gadījumus arī Aizsardzības pasākumu komitejā sakarā ar šā instrumenta intensīvo izmantošanu, kas ir īpašs rūpju cēlonis. Turklāt Komisija piedalās arī aizsardzības pasākumu jautājumu vispārīgo apspriežu darba grupas darbā, kuras galvenais uzdevums ir apmainīties viedokļiem par PTO locekļu atbilstošo praksi.

6. NOBEIGUMS

Šajā ziņojumā sniegtā informācija un dati liecina, ka visā 2016. gadā pret Eiropas Savienību vērstās tirdzniecības aizsardzības darbības joprojām bija intensīvas, tādēļ Komisijas

⁴ Eirāzijas Ekonomikas savienības dalībvalstis ir Baltkrievija, Kazahstāna, Krievija, Armēnija un Kirgizstānas Republika.

dienestiem bija nenogurstoši jāstrādā. Kaut arī Komisija atzinīgi vērtē to, ka samazinās pret ES vērsto jauno izmeklēšanu un noteikto pasākumu skaits, it īpaši aizsardzības pasākumu skaits, būtu jāņem vērā, ka kopējais patlaban spēkā esošo pasākumu skaits salīdzinājumā ar 2015. gadu ir palielinājies līdz īpaši augstam līmenim.

Pagājušais gads iezīmējās arī ar to, ka lietas kļuva arvien sarežģītākas, ko izraisa vairāki apstākļi, piemēram, tērauda ražošanas jaudas pārpalikums pasaulē, kā arī politiskā situācija vairākās trešās valstīs, kurās TAI pasākumi var iegūt protekcionisma nokrāsu. Tāpat arī tie ES dalībvalstu ražotāji, kuriem ir grūtības iekšējā tirgū, meklē eksporta noieta tirgus, lai sasniegtu savus izaugsmes un nodarbinātības mērķus, un tādēļ bieži ir pakļauti trešo valstu noteiktiem TAI pasākumiem.

Gadījumos, kad trešās valstis veic pret ES vērstas TAI darbības, Komisijas pieeja paredz sistemātiski iesaistīties iesāktajās procedūrās tehniskā līmenī; tomēr vienlaikus Komisija strādā arī pie tā, lai veidotu konstruktīvu dialogu ar savu tirdzniecības partnervalstu TAI dienestiem. Šādai rīcībai vajadzētu sekmēt labi informētu izmeklēšanas iestāžu attīstību, kuras būtu labāk informētas par PTO noteikumu ievērošanas nozīmīgumu, veicot tirdzniecības aizsardzības izmeklēšanu savā valstī.

Ņemot vērā laika gaitā uzkrāto pieredzi, Komisijas tehniskā iesaistīšanās pēdējo gadu laikā ir kļuvušas arvien iedarbīgāka. Apvienojumā ar iesaistīšanos politiskā līmenī, kā arī formāliem un neformāliem kontakti ar trešām valstīm tas ir ļāvis gūt nozīmīgus panākumus. Tomēr daudzas no iepriekš konstatētajām problēmām joprojām nav novērstas.

Turklāt, ņemot vērā arvien sarežģītāko un nereti politizēto tirdzniecības vidi pasaulē, gaidāms, ka tirdzniecības aizsardzības instrumentu izmantošana palielināsies. Šajos sarežģītajos apstākļos Komisija koncentrēs savas pūles uz to, lai TAI izmantošana nepārvērstos ļaunprātīgā izmantošanā. Komisijas centienos svarīga ir ciešai sadarbība ar ES ražošanas nozari, ES uzņēmumiem un dalībvalstīm, kā arī divpusēji dialogi un dalīšanās paraugpraksē ar trešām valstīm.

Pasaules tirdzniecība, kas nepārtraukti tiek liberalizēta un kas tās dalībniekiem sniedz ievērojamas iespējas, var darboties tikai taisnīgas konkurences apstākļos. Tirdzniecības aizsardzība nodrošina, lai taisnīgi noteikumi gūtu virsroku. Raugoties no šāda skatu punkta, tā ir neatņemama Eiropas Savienības, kā arī citu nozīmīgu tirdzniecības partnervalstu tirdzniecības politikas sastāvdaļa.

* * *